

Már a 3890/1932. M. E. számú rendelet előtt, amikor még az egységnek nagy része a bíróság előtt jött létre, is érezhető volt a rendeletnek fent vázolt hiánya, fokozottabb mértékben áll ez azonban a mostani helyzetre, amikor mégis az O. H. E. kénytelen a kifogásolt követelések fennállása vagy lejárta tekintetében bírói funkciót gyakorolni. Amennyire helyes volt elvileg a hitelezői autonómia szerepét a kényszeregyességi eljárásban kidomborítani, annyira érezzük, hogy a rendelet e ponton hiányos és talán akaratlanul utal oly kérdéseket a hitelvédő szerv elbirálása körébe, amelyeket talán nem is szándékozt.

Dr. Gárdonyi István.

ÜGYVÉDSÉG—JOGÉLET.

Dr. Degré Miklós kir. ítélőtáblai elnök beszéde a bíró és ügyvédvizsgáló bizottság évadnyitó teljes ülésén.

Tisztelt Teljes Ülész! Amidőn a folyó évben elsősorban van szerencsém Önöket üdvözölni, engedjék meg, hogy ezt azt alkalmat felhasználva, a bizottság tagjainak a legboldogabb új esztendő-t kívánjam. Arra kérem tagtársaimat, hogy nemes törekvéseiknek egyik célját a jövőben is vizsgálunk színvonalának, közvetve tehát a magyar jogszolgáltatás színvonalának emelése képezze.

Az elnöki megnyitóbeszédnek rendszerint oly kérdést tesznek megbeszélés tárgyává, mely a jogásztársadalom szempontjából aktualitással bír.

A jogásztársadalmat, de főképp az ügyvédi kart élénken foglalkoztatta a lefolyt évben az a törvénytervezet, melyet a kir. igazságügyminiszter úr az ügyvédi rendtartásról készítettett és véleménynyilvánítás céljából széjjelküldött.

En a tervezet vétele után nyomban előterjesztettem véleményes jelentésemet, amelyben főképp a tervezet szociális vonatkozásaival szemben fejeztem ki súlyos aggályokat.

A tervezet kiindulási pontját teljesen átérzem. Elismerem, hogy a tervezet rendelkezései a legnemesebb forrásból fakadnak. Nyilvánvaló, hogy a tervezet főcélja az ügyvédség tapraállítása. Aligha van közöttünk egy is, aki el nem ismerné, hogy ezen a téren valamit tenni kell. Az ügyvédség pusztulását ölbe tett kézzel nézni nem lehet. Az egyre sűrűbben ismétlődő megrendítő öngyilkossági esetek fel kell, hogy rázzák a társadalmat és fel kell, hogy hívják az illetékes körök figyelmét. Mindennek átérzése adott létet a szóbanforgó tervezetnek.

Kétségtelen, hogy a tervezet segíteni akar. Ezt el kell ismernem és el kell ismernie mindenkinek. Az a kérdés azon-

ban, hogy a tervezet rendelkezései nem ártanak-e többet, mint amennyit használnának.

Én ezen a nézetem vagyok és épen ezért nem hallgathatom el súlyos aggályaimat.

A tervezet újból napirendre hozta a numerus clausus kérdését, amennyiben a tervezet rendelkezései teljes módot nyújtanak a numerus clausus megvalósítására.

Az ebben a kérdésben elfoglalt álláspontomat nem szükséges kifejteni. A bizottság ismeri álláspontomat. Egy alkalommal már ezen a helyen foglalkoztam ezzel a kérdéssel.

Sokan a numerus clausustól a kar függetlenségét féltik. Ezt az aggályt azonban nem osztom. A bírák kinevezése is az igazságügyi kormánytól függ, de ez a bírák függetlenségét a legtávolabbról sem érinti.

Én csak az okból vagyok a numerus clausus ellen és leszek ellene mindég, mert ez a fiatalságnak amúgy is nehéz helyzetét még súlyosabbá tenné. A fiatalságot pedig segíteni kell, nem pedig még jobban sújtani.

A fiatalság nehéz helyzetével már több ízben foglalkoztam. Talán nem lehet tölem rossz néven venni, hogy erre a kérdésre többször visszatérek. De ismerem a fiatalságot és ismerem a fiatal nemzedék kimondhatatlan nehéz helyzetét. Mint a kir. ítélőtábla elnökének, alkalmam van a bíróságokkal működő fiatalok működését, magatartását állandóan figyelemmel kísérni. Ebben a bizottságban módomban van megismerni a fiatalok szorgalmát, tudását. De társadalmi szereplésem révén is módomban áll a fiatal nemzedéket megismerni. Amit pedig a fiatalságnál tapasztalok, az csak örömmel töltheti el lelkemet. Az én benyomásom szerint egy kiváló generáció van fejlődőben, amely kötelességtudás, komolyság és erkölcsi felfogás tekintetében magasan fölötte áll az előbbi generációknak. Fölötte áll olyan nyira, hogy ezelőtt néhány évtizeddel még nem is mertem volna ilyen eredményről álmodni.

És ez a fiatalság a képzelhető legkétségbeejtőbb helyzetben van. Az én megítélésem szerint az összes csapások közül, amik bennünket értek, talán a legnagyobb az, hogy fiataljaink ily nehéz helyzetbe kerültek. Mindent el kell tehát követni aziránt, hogy a fiatalság helyzete jobbra forduljon. Evégből lehetőleg új érvényesülési területeket kell nyitni a fiatalság részére, nem pedig a fiatalokat egy eddigi érvényesülési lehetőség elől is elzárni.

Ez az oka annak, hogy a numerus clausus gondolatával s annak semmi formájával soha megbarátkozni nem tudnék.

De más rendelkezései is vannak a tervezetnek, amik ugyanebből a szempontból súlyosan aggályosak. Nevezetesen azok, amik a 2000 P. biztosíték s a két szobás főbérleti lakásra vonatkoznak.

Kérdem, lehet-e ilyen akadályokat gördíteni? Mert szeretném tudni, hol van az a fiatalember, aki pályája legelején 2000 pengő összegű biztosítékot tud nyújtani és melyik az a fiatalember, aki legalább két szobából álló olyan lakásban lakik, melynek tulajdonosa vagy főbérlője? A tervezetnek idevonatkozó rendelkezései főképp a középosztályhoz tartozó szülők fiaira nézve fogja lehetetlenné tenni az ügyvédi pályát. A tervezet tehát épen a társadalom legértékesebb elemeit zárna el az ügyvédi pályától, azokat, akik valamikor a kar díszéivé, büszkeségeivé fejlődhetnek.

És a biztosítékkal s a főbérlői lakással kapcsolatosan nem hagyhatom megemlítés nélkül, hogy a tervezet nem rendelkezik világosan abban a tekintetben, hogy ezek a rendelkezések csak azokra vonatkoznak-e, akik az új törvény életbeléptetése után kérik valamely ügyvédi kamarába való bejegyeztetésüket, avagy vonatkozik-e a ma működő ügyvédekre is. Én a tervezetből azt olvasom ki, hogy a szóbanforgó rendelkezések a ma működő ügyvédekre is vonatkoznak. Azonban kétségtelen az, hogy a tervezet ebben a nagyfontosságú kérdésben nem tartalmaz világos és határozott rendelkezést.

Ezt a nagyfontosságú kérdést pedig feltétlenül tisztázni kell. Ismétlem, ellensége vagyok úgy a 2000 P. biztosítékra, mint a főbérlői lakás igazolására vonatkozó rendelkezéseknek. Ha azonban a törvényhozás ezeket a kérdéseket igenlőleg döntené el, igen nehéz kérdés volna annak eldöntése, hogy ezek a rendelkezések a ma működő ügyvédekre is vonatkozzanak. Ha nem vonatkoznak, úgy az óriási egyenlőtlenséget jelentene. Mert a fiatal kezdőtől megkövetelné a biztosítékot s a két szobás lakás igazolását, a régebben működő ügyvédektől ellenben ezt nem követelné meg. Ez mindenesetre nagy anomália volna s így nem volna kívánatos. Viszont azonban, ha a ma működő ügyvédektől megkövetelné a törvény a biztosíték letételét s a megfelelő lakás igazolását, ez jogfosztás volna és jelentené a régi ügyvédek egy részének teljes tönkretételét. Ma, amikor az ügyvédi kar oly kétségbeesztő helyzetben van, amikor az ügyvédek közül sokan a legszerényebb megélhetést sem tudják maguknak megszerezni, amikor, mint említettem, egyre sűrűbben olvashatunk ügyvédi öngyilkosságokról, akkor az ügyvédekre ily újabb terhet róni lehetetlen. Ez által a jelenleg működő ügyvédek jelentékeny része földönfutóvá tétetnék. Ezt pedig a tervezet nem célozhatja és nem is célozza.

Igaz, a tervezet feljogosítja az igazságügyminisztert, hogy azokra az ügyvédekre nézve, akik a törvény hatályba lépésekor az ügyvédek névjegyzékébe be vannak jegyezve, az ügyvédi biztosítékra és lakásra vonatkozó rendelkezések alkalmazása tekintetében halasztást adjon. Ezzel azonban az illető ügyvédek a legteljesebb függőségi viszonyba kerülnének a kormánnyal

szemben, már pedig az ügyvédi pályának velejárója a teljes függetlenség, függetlenség nélkül az ügyvéd nem töltheti be neves hivatását. Ilyen rendelkezéstől igen is félténém az ügyvédi függetlenséget, félténém sokkal inkább, mint a numerus clausus-tól.

A tervezet sorompóba állította az egész jogászságot. Nyilvánvaló, hogy a felvetett gondolatok s a felmerült aggályok megfontolás tárgyát képezik. Az új ügyvédi rendtartás megalkotásának gondolata azonban aligha fog lekerülni a napirendről. A kérdés tehát előreláthatólag foglalkoztatni fogja nemcsak az ügyvédséget, de általában a jogászságot. Ebben a munkában tehát találkozni fogunk.

A Magyar Jogászegylet civiljogi szemináriumában f. évi január 8-án dr. Balla Ignác ügyvéd tartott előadást „Házasságbontó jogunk válsága és reformja” címmel. Előadásának vázlata:

Ht.-ünk 81. §. 2. bek.-e szerint az a körülmény, hogy a bontástkérőt is terheli bontóok, a kereseti igényt ki nem zárja. Ezzel a szabállyal Ht.-ünk a bontóokok függetlenségének elvét proklamálta, amely szerint mindenki felel a saját hibájáért. Bíróságaink gyakorlata a legutóbbi évtizedben e törvényhelyet úgy értelmezi, hogy ez a szabály csak az ú. n. abszolút bontóokok körében áll fenn, ellenben ha csak relatív bontóokot látnak fennforogni, vizsgálják a bontástkérő magatartását is, és ha úgy találják, hogy azt is terheli bontóok, a keresetet elutasítják, mert ily esetben, tekintettel a bontástkérő egyéniségére, a házasságot nem látják annyira feldulttnak, hogy a házassági életközösség folytatása a bontástkérőre elviselhetetlenné vált volna. Ez a gyakorlat tehát azt jelenti, hogy a vétkes házastárs is mentesül vétkességének következményei alól a másik vétkessége folytán.

A kölcsönös vétkességnek ilyképen való esztimálása azonban sokszor fölöttébb visszás eredményre vezet, mert bíróságaink elutasítják felperes keresetét, ha beigazolja, hogy alperes vadházasságban él, amelyből már gyermekek is származtak, még pedig azért, mert alperes viszont hasonlóképen igazolja felperesre nézve is ugyanezt vagy más bontóokot. Ily esetben bíróságaink a különélés stádiumában tartják fenn a házasságot, noha mindkét fél egyképen kéri a házasság felbontását, persze mind a kettő a másik hibájából, és habár mind a kettő igazolja, hogy a másikat súlyos bontóok terheli.

A bírói gyakorlat ezen, az életet ki nem elégitő eredményhez jutott azért is, mert az a nézet vált uralkodóvá, hogy a közérdek kívánja a házassági köteleknek fenntartását, holott a közérdek csak azt kívánja meg, hogy mimél több és jobb házasság jöjjön létre, és hogy ezek ekként fenn is maradjanak, de az, hogy feldulttá vált és megromlott házasságok maradjanak fenn, nem közérdek.

A megromlott kötelek felbontása indokolt azért, mert az egyéni és közérdek, tehát az állam és társadalom érdeke parallel fut, és az a házasság, amely az egyénnek nem vált be, még kevésbé válik be az államnak és társadalomnak, mert a házasság etikai tartalmát a teljese-n feldult kapcsolatban fellelni amúgy sem lehet.

Egyébként a válság élességből máris nagyon sokat vesztené, ha a bírói gyakorlat a Ht. 76. §-át visszahelyezné eredeti törvényi hatályába. Tudjuk nagyon jól, hogy a bírói gyakorlat házasságtörés alapján csak akkor bontja fel a házasságot, ha 1. maga a házasságtörés ténye közvetlenül bizonyíttatik; 2. ha a házasságtörés a házassági együttélés tartama alatt, tehát nem tényleges különélésben követtetik